

VÁNOČNÍ DOPIS

VÁNOCE OSLAVÍŠ JEN LÁSKOU, PŘÍTELI,
VŽDYŤ DÁVNÁ LEGENDA TI MOŽNÁ NAPOVÍ
A MOŽNÁ ZADUNÍ JEN JAKO PRÁZDNÝ ZVUK.
VÁNOCE OSLAVÍŠ JEN LÁSKOU, PŘÍTELI,
KDYŽ RUKU PODÁŠ TĚM, CO JSI JE NEMĚL RÁD.
VÁNOČNÍ NÁLADA SE ZVONEČKY ODEZNÍ,
SKUTEČNÉ VÁNOCE TĚ BUDOU DLOUHO HŘÁT.

Jarmila

Moše Davis:

VĚČNÉ SVĚTLO

Svíčka je nepatrná věc.

Ale jedna svíčka může zapálit druhou.

**Tu je vidět, jak se její vlastní světlo šíří,
když poskytlo plamen druhé svíčce.**

I ty jsi takové světlo.

**I ty máš schopnost potlačit tmu
zábleskem světla,**

**jež se rodí, když jedna mysl osvítí druhou,
když jedno srdce zapálí druhé srdce,
když člověk posílí člověka.**

**A plamen v tvém nitru se rozzáří
v okamžiku, kdy zapálíš další.**

**Od samého počátku historie lidstva
snažily se děti temnoty
udusit plamen, který šířil světlo
od člověka k člověku.**

**Od samého počátku dějin
se velcí i malí diktátoři snažili násilím
uvrhnout lidstvo do tmy,
aby člověk k člověku nenašel cestu.**

Ale nakonec všichni prohráli.

**Neboť' vždycky někde na světě
zůstal plamínek světla,
aby se pak rozhořel nejjasněji tam,
kde je největší tma,
plamínek světla, který vznikl už tehdy,
když Bůh stvořil svět.**

„..., neboť' se pokryješ světlem jako oděvem...“

**A vždycky svobodní zůstali svobodni,
když vzdorovali těm,
kdož chtěli v nich udusit plamen volnosti,
lásky a pravdy.**

**Abychom plnili svůj každodenní podíl
na šíření světla,
nesmíme zapomínat,
že svíčka sama o sobě je nepatrná věc,
že člověk sám o sobě je nepatrná věc,
že i národ sám o sobě je nepatrná věc.**

**Toho pamětliví
pochopíme, že je něco nezastupitelnějšího
než naše nepostradatelnost pro druhé:
je to jejich nepostradatelnost pro nás.**

**Nemůžeme doufat –
jako jedinci i jako národy –
že vydáme ze sebe to nejlepší
aniž pomůžeme svým bližním,
aby oni odevzdali
co je nejlepší v nich.**

**Být silný
znamená sloužit.**

„... toto světlo nyní zažíváme...“

**S těmito slovy na rtech
rozsvěcujeme chanukové svíce
ve svých domovech
i ve svých srdcích,
aby připomněly věčný světelný most,
jenž se klene od samotného stvoření,
aby prozářil ducha svobodných,
plnoprávných lidí.**

**V tomto duchu slavíme
svátky chanuka –
svátky světla –
přičemž svíčka, jež zažívá knoty
ostatních svící,
má název „svíčka – služebník“.**

**I ty jsi nejsilnější,
dokud sloužíš.**

Přeložil Ota Ornest

Richard A. Kellaway:

Tichem ke středu

Co často hledáme, není více ticha, ale méně hluku. Když se pokoušíme uniknout hluku, hledáme odlišné druhy hluku, tlumenější. Ticho, které hledáme, není nepřítomnost zvuku,

ale ztišení v našem nitru. Abychom jej dosáhli, musíme vstoupit do nového rozměru zkušenosti.

Proces spočinutí v klidu vyžaduje mimořádnou sebekázeň – držet se stranou od fantazií a soustřeďovat se na daný okamžik. Soustřeďování je pohyb směrem ke klidu, odpočinku a pokoji. Jakmile utišíme hlučný nesouzvuk zvenčí i uvnitř, zjistíme, že v naší zkušenosti není žádné absolutní ticho. Zvuk je téměř všude. Jakmile se hladina hluku zklidní, klid se stává kalichem, aby shromažďoval a obsáhl všechna citová hnutí.

V tichu přírody, když se zklidníme, jsme schopni jasně slyšet galaxii zvuků vzrušujících svou rozmanitostí. Nic není třeba vyloučit a zamítnout jako pouhý hluk. Jak poslouchám, začínám pod tichem vnímat vzorce a rytmy a pod tichem prociťovat odezvu na pohyby orgánů udržujících život v těle. Jako tanečník jsem vtahován do pohybu a potěšen, že mé vlastní rytmy jsou v souladu s ostatními. A pozorovatel se stává účastníkem.

Pod mlčením a tichem je bezproměnný střed ticha, který je zdrojem veškeré tvůrčí schopnosti. Ve výjimečných případech, na druhé straně ticha, jsem zakusil onen ZDROJ v sobě. Tento bezedný Zdroj se noří do srdce bytí; z toho v hravé rozkoši tryská smysluplnost a radost. Když v depresi sklouznu do horečnatého neklidu a pomyslím na útěk do bezpečí, hledám opět sílu spočinout v centru ticha, které je základem pravého pocitu bezpečí.

New Bedford, Mass. 1967

přeložila Eliška Merhautová

DAR ČASU

Cesta člověka se odehrává v čase (je čas setí, i sklizně...) je cesta individualizace (zvířata nemají tuto cestu). Uvědomění si já – (ústředního komplexu vědomí) se děje mezi 1. a 3. rokem. Uvědomování si „já“ představuje vynoření se individuality z vědomí, jehož hladina, zásobárna jest Jsoucnem bez hranic. Lidská bytost v čase a prostoru se vynořuje v procesu sebeuvědomování. Odlupuje se z celkové zásobárny vědomí, vrůstá do života, do světa. Stává se odděleným jedincem, aby vědomě oddělený mohl přerůst vědomě do neoddělenosti svého původního domova.

Životní cyklus je cesta vycházení a návratu do rodného domova, buď nevědomě, nedobrovolně, násilné odevzdávání (věcí, majetku, bližních, vztahů, díla, těla) nebo vědomé, nenásilné, moudré a plodné vrůstání do nevlastnění, nelpění, oproštění. Dar času je oceán, v němž rybky našich životů společně plavou. Uvědomme si co se na světě děje právě v tuto chvíli – co se odehrává na Zemi za vteřinu? Kolik lidí, zvířat se narodí,

kolik zemře, kolik myšlenek, slov a činů se stane na jevišti světa skutečností? Za vteřinu probleskne geniálně tvůrčí myšlenka, která může být nesmírně významná pro lidstvo, za vteřinu může padnout konečné rozhodnutí zabít sebe nebo jiného člověka, za vteřinu zachránit i zničit život, vteřina může rozhodnout o další existenci či zničení naší civilizace.

Dar času se závažným a zavazujícím darem, je darem velké důvěry, že se svým časem správně naložíme, neboť zároveň je a zároveň není náš.

Etapy, kterými člověk prochází na cestě životem provázely ve všech náboženstvích určitý výklad. Každé období života mělo a často má dodnes v různých kulturách svůj rituál. Jsou rituály dospívání na začátku dospělosti u chlapců a dívek, svatební a pohřební rituály atd.

Cyklus dne

Uvědomme si jak prožíváme den. Jaký smysl dáváme svému dni, svým dnům? Charakterizuje nás to, jak prožíváme svůj dar času, ten náš díl, který jsme dostali a je na nás, jak s ním naložíme. Čemu nejvíce věnujeme čas, tím se sami stáváme. Stejně tak nás charakterizuje proč vyhledáváme čas na určité věci a proč na něco čas nemáme? Nemít čas znamená neudělat si čas, dát přednost něčemu jinému. Co ve svém denním rozvrhu upřednostňujeme, tím jsme. Výmluva na nutnost či okolnosti nás neomlouvá. Říkat „nemám čas“ není správné. Říkejme raději myslím, že nyní je nutnější udělat toto a ne tamto. Uvědomujme si proč jisté věci, lidi, činnosti, povinnosti, zábavy upřednostňujeme a jiné odsouváme. Ne skutečnost, že něčemu dáváme přednost a něco jiného zanecháváme, ale vnitřní a skutečný důvod tvoří nás samé, naši povahu, naši cestu, náš život.

Uvědomme si jak na nás působí proměna světa i světla během dne a noci. Jsme sovy nebo skřivánci? Kdy jsme čilejší, ráno nebo večer? Jakou část dne upřednostňujeme k práci jakou k odpočinku? Žijeme s přírodou a v přírodě nebo mám proměny světla a počasí v umělých líhních města už nic neříkají? V klimatizovaných domech je stále stejné světlo. Časně ráno i v nejtemnější noci je v non stop provozech stále stejná teplota, osvětlení a umělé barvy. Umělohmotný svět nemá cykly, proto také nedýchá, netrpí, nestárne, nemoudří. Odnikud nejde a nikam se nevrací, nemá se kam vrátit, je kdykoliv zaměnitelný, recyklovatelný, „duchovnu“ jakoby cizí. A přece má důvod, hluboký důvod že zde je. Také on je součástí našeho života a všeho bytí, je naším dobrým učitelem pomíjivosti a marnosti lpění na čemkoliv hmotném a příkladem k nenásledování.

Ze zastavení v běhu času dne, týdne, roku čerpali lidé od nepaměti sílu a inspiraci k životu, tvorbě, sebezdokonalování, poznání a pomoci jiným.

Cyklus týdne

Už starověké národy měly čas uspořádaný. Všimly si proměn světa během jisté časové jednotky dne a tyto jednotky řadily za sebou a často je i nějak ve svých jazycích pojmenovávaly. Uspořádání dnů do sedmidenních cyklů (týdnů) není ve všech kulturách samozřejmostí, přesto se jedná o chápání velice staré, tisíciletí vyhovující, jakoby přímo

„šité člověku na míru“. Pro naši židovsko-křesťanskou kulturu je přímo typické a určuje náš pracovní a osobní rytmus.

Posvátný den

Příkazy svěcení dne svátečního čili jednoho dne v týdnu (ať to je sobota nebo neděle) zasvěceného odpočinku od běžné práce všedních dnů a věnovaného Bohu odráží zkušenost, že k duchovní práci je třeba vytvořit podmínky. Ty představují nevšední místo (synagoga, kostel, slavnostně upravená domácnost, atd.) a zvláště nevšední čas – den boží určený k setkávání člověka s Tajemstvím, které dává smysl jeho práci a námaze ostatních dnů.

Tím není řečeno, že by tyto jiné dny či veškerý čas nebyly svaté, je zde jen uplatněna skutečnost, že je třeba zastavení v určitém stereotypu, zastavení, které daruje sílu a inspiraci a posvěcuje naše dny.

Cyklus roku

Ze stejného důvodu všechny kultury a jejich náboženství slavily během roku různé svátky. Už v době prehistorické lidé po celé zemi oslavovali v určitém časovém rytmu proměny života v přírodě (setí, sklizeň, začátek a konec vegetačních období, atd.). Později k přírodním jevům přidaly národy téměř na celém světě svoje zkušenosti válečné, a historické události. Přírodní svátky pak dodatečně přejaly historický význam. Náboženský, fabulující prvek prostupuje jako určující osa tyto významy. Obvykle nesl poselství nebo obsahoval ve své symbolice tajemství vlastního duchovního sdělení. Např. Pesach – jarní svátek provázený zvykem pojídat jarně mladé byliny, jarní vejčička a beránka je spjatý s náboženskou fabulí s charakterem historické (snad skutečné) události vyjití z egyptského otroctví. Jeho nadčasovým a dominantním poselstvím je však výzva k osvobození vnitřního člověka z otročení světu.

Různé druhy času

1. Pravidelně cyklický (lidové slavnosti, sklizeň, svátky, týdenní dny...).
2. Cyklicky nepravidelný (na tom založena indická mystéria).
3. Cyklicky pravidelný (čas dlouhých cyklů, které jedinec nepozoruje ve svém jediném životě).
4. Nepravidelný (současné umění, skladby, géniové – často nežili dlouho). Pokud žili v klášteřích, chránily je cykly regulí.
5. Čas „stojatých vod“ – ani den ani noc tuposti, nemoci, stáří. „Ticho bez květu“.

Čas jak ho neznáme? (dle Fritjofa Capry)

Buddha učil, ó mniši, že... minulost, budoucnost, fyzikální prostor... a jednotlivci nejsou ničím jiným než pojmenováním, myšlenkovými formami, běžně používanými slovy, jen povrchními skutečnostmi. Východní mystika spojuje představu o čase a prostoru s určitými

stavy vědomí. Protože se prostřednictvím meditace dokáží dostat za hranice běžného stavu, uvědomili si, že konvenční konečné chápání prostoru a času není konečnou pravdou.

Také teorie relativity přišla s objevem, že všechna měření prostoru a času jsou relativní. Pokud jde o prostor, se vědělo už před Einsteinem, že polohu jistého předmětu v prostoru lze určit jen ve vztahu k nějakému jinému objektu. Děje se tak obyčejně pomocí tří souřadnic a bod z kterého se souřadnice měří, je možno nazvat umístěním pozorovatele. Toto se vědělo dávno před teorií relativity. Ale pokud jde o čas, byla situace v klasické fyzice zcela jiná: předpokládalo se, že časová posloupnost dvou za sebou jdoucích okamžiků je objektivní, nezávislá na jakémkoli pozorovateli.

Jak my jednotlivci, tak společnost, jestliže si uděláme na posvátno čas – a budeme si tak vážit daru času jako daru, sám čas se nám odmění darem inspirace ke zdokonalení a růstu.

DAR ČASU

SLYŠÍŠ TICHU? TO ZRAJE ČAS,
VTEŘINY PO ŠPIČKÁCH JDOU TIŠE KOLEM TEBE
A KAŽDÁ SE PTÁ JAK PROŽÍVÁŠ
TEN KRÁLOVSKÝ DAR NEBE.

OCEÁN ČASU VŠECHNO OBSAHUJE,
UDICI HÁZÍŠ, ALE POTKÁVÁŠ
JEN TO, CO TVOJE DUŠE PŘITAHUJE.

SLZA ČASU JE KRŮPĚJÍ VĚČNÝCH SKAL,
VŽDYŤ CHVÍLE JEN CHVÍLI ZÁŘÍ NA JEVIŠTI.
VĚČNÝ JÍ JENOM KRÁTKÝ ŽIVOT DAL
A UŽ SE TLAČÍ OKAMŽIKY PŘÍŠTÍ.

JESTLIŽE JENOM KRÁTKÝ ŽIVOT MÁŠ,
PRCHAVOST CHVÍLE STÁLE SHLEDÁVÁŠ,
UDĚLEJ SI NA BEZČASÍ ČAS.

Otakar A. Funda:

Mezi vírou a racionalitou

Ve Fundově pouti od víry bez náboženství k evoluční ontologii a kritickému racionalismu jsou dvě vyhraněné etapy. Prvotní fáze, kterou autor nazývá teologickou od 60. do 80. let minulého století, vyprodukovala samizdat Víra bez náboženství (1977, knižně 1994). Od 80. let následuje radikálně odlišné období religionisticko-filozofické, inspirované R. Carnapem a kritickým racionalistou Popperem, směřující k evoluční ontologii Whiteheada. Metodika se změnila, jde o religionistické studium křesťanství jako jevu dějin a kultury. Lze to shrnout slovy: racionalita versus náboženství, které sice mají své pomezí, ale kde jde o dva odlišné světy.

Zatímco náboženská filozofie je zcela ve službách náboženství, filozofie náboženství zaujímá vůči náboženství kritický odstup a činí je předmětem své reflexe. „Když se díváme po krajině a prožíváme ten zázrak všech zázraků, potřebujeme druhému člověku sdělit: „Pane Bože, to je krása!“ Když však jde o dějiny, náš závěr zpravidla zní: „Pane Bože to je hrůza!“ Filozofování je výsostný filozofický počin: filozof se ptá na samotný Prazáklad a prožívá přitom nejen posvátnou hrůzu, ale i muka nevědění. Teolog, který koná tuto činnost soustavněji, koná kněžskou službu filozofii: v zástupnosti za své farníky, hovoří s božstvem či Bohem.

Funda si své úvahy v 2. vydání Víry bez náboženství rozčlenil do sedmi kapitol.

I. Informace bez snahy „získat duši“ (s. 20 – 34)

Křesťanství utvářelo „evropanství“ a je i kolébkou moderního materialismu a ateizmu. Nejsme připraveni na to, že Evropská unie nebude postavena na křesťanském, nýbrž na sekulárním základě. Již dnes je ve Francii 3,5 miliónů jinověrců – muslimů arabského a afrického původu. V Německu žije téměř tolik muslimských Turků a jejich potomků a po přistoupení Turecka do EU potřeba odloučení církve od státu bude nevyhnutelná. Jak se vyrovnáme s tvrzením, že jedno náboženství je nejlepším, když hledání odpovědí na základní otázky existence je nutně pluralitní?

II. Ježíš z Nazareta a vznik křesťanství

Religionista nemůže přehlédnout, že prvokřesťanská víra měla za základ osobní setkání s Ježíšem Kristem. Pro ty, kteří vyznávají vzkříšení Krista, je kristovský mýtus směrodatný pro utváření vlastního postoje k vlastnímu životu, ne iluzí. Historický Ježíš ukázal, že člověk, aby obstál před Bohem, nevystačí s dobrotou a mravními zákony, nýbrž musí

projevovat všeodpouštějící lásku. Tak evangelium je radostná zvěst o odpuštění hříchů. V Novém zákonu už rozpoznáváme tři základní proudy křesťanství. Matoušovo a Lukášovo evangelium se Skutky apoštolů a Petrovými listy hájí autoritu církve, která vyústila v katolicismus. Janovo evangelium se řadí k pravoslaví, kde chápání církve jako kosmického těla Kristova a christologie Logu jsou sloupy křesťanské východní tradice. Kosmický rozměr Kristovy vlády vysvětlují epištoly Efezským a Koloským. V protestantismu převážil důraz na ospravedlnění ne ze skutků zákona, ale z víry. Od Luthera po Karla Bartha klíčovým textem je list k Římanům. Hlavním tématem se stává milostí ospravedlněný hříšník.

Fundův závěr zní: pluralita křesťanství jako princip ekumeny není výmysl liberálních protestantů, nýbrž je přímo kanonizován Novým zákonem.

IV. Křesťanství bez dogmat a zázraků (s. 111 –157)

Člověk se začal probírat ke kritickému myšlení od doby osvícenství. Současný vzdělanec se už neposmívá jako pozitivisté dogmatu o Neposkvrněném početí Pany Marie, protože je poučen o intenci mytopoetické řeči. Nebude polemizovat s Genezí o stvoření světa ani nebude zesměšňovat biblické zázraky. Není už tak slepě poplatný optimistickému opojení vědou a tuší úskalí technovy a člověkem zaviněných ekologických katastrof. Pokud inklinuje ke sférám tajemna a k mystice, což by mohlo svědčit o dílčí renesanci religiozity, ani v nejmenším to neznamená, že by současný člověk mohl a chtěl spočinout v klasických obsazeních křesťanské věrouky (s. 111). Jsou mu cizí, neodpovídají jeho zkušenosti.

Kazatelé všech denominací se musejí vyrovnat s tím, že se budou setkávat s lidmi, kteří chápou smrt jako přirozený konec života, které netrýzní otázka smyslu života a neděsí život bez jistot. Kněze odchovaného metafyzickým způsobem myšlení toto pragmatické chápání života může děsit jako skluz do propasti.

Lidový ateismus se rodil v zákopech během I. světové války, kde docházelo k strašným jatším. Vojáky tam zahnali mocní s žehnáním etablovaných církví. Potom v koncentračních táborech nacistů i bolševiků se hroutila představa Boha, „bez jehož vůle ani vlas z hlavy spadnouti nemůže“. Masový poválečný ateismus už není bojovný, ale spíš indiferentní křesťanská víra přestala masu zajímat.

Ekumenickému hnutí Funda (právem) vyčítá povrchnost. Církve si příliš zakládají na své liturgické a věroučné neměnnosti a spokojují se se záměnou sutany za texasky a varhany za kytary. Proto se Funda r. 1981 po trpkých zkušenostech zcela rozešel s představou, že by se církve mohly stát nositelem pokusu o předávání zvěsti evangelia modernímu nenáboženskému člověku (s. 123). Od té doby jde novou cestou, kde antropologickou interpretaci křesťanství neprovádí v rovině teologické, nýbrž pojímá ji jako téma filozofické v religionistickém přístupu.

Výzva a odkaz křesťanství

V době, kdy spory o ústavu Evropské unie z preambule vyloučily pojem Boha a kdy členové Konventu se dohadují o formulaci „křesťanských kořenů evropské kultury“, je užitečné vytipovat palčivé otázky, které současného člověka „bytostně svírají“. V prioritě či pořadí se s Fundou těžko shodneme. Zajisté, současný člověk je deptán nedbáním lidské důstojnosti, bezprávím, křivdami; trpí rozpadem rodiny a zhoršením komunikace mezi generacemi. Cení si však toho, že ČR na rozdíl od Jugoslávie žije 58 let v míru, tak aby otázka světového míru byla pro něj prioritou č. 1, jak tvrdí Funda? Patříme k systému a bohatému Severu, takže hladové dvě třetiny lidstva prostě nechápeme. Rovněž ničení přírody trápí jen nevýraznou menšinu.

Co dnes znamená spása? „Spasení je znovuobjevení kvality života“, hledání a nalézání přiměřených východisek v palčivých otázkách našeho života a světla. Tento statečný postoj lze charakterizovat jako užitečnou emancipaci evropského humanismu.

Pro církevní kruhy je Fundova životní pouť nesporným přínosem, i když probíhá ve znamení starého paradigmatu. Pro rozpracovatele ekologické etiky všech variant Funda je příliš poplatný vědecké metodě a racionálnímu, analytickému myšlení, které je přímočaré. Zahradou zamčenou mu zůstává intuice tryskající z nelineárních systémů – intuitivní moudrost mimokřesťanských neliterárních kultur. Propojení racionality a intuitivní modrosti je výsadou několika málo myslitelů jako např. ze školy norského filozofa Arne Naesse (G. Session, B. Devall, J. Seed), H. Skolimowského, W. Foxe, T. McKenny či našeho Erazima Koháka.

Kap. V. Nenáboženské interpretace křesťanské víry v německé protestantské teologii 20. století (s. 158 – 190) asi jen prolistujeme, i když Funda pokládá Rudolfa Bultmanna za svého gura. Avšak ostatní kapitoly budeme studovat pečlivě. Přesvědčí nás o správnosti přijímání plurality křesťanství, jejíž základ je v Novém zákonu.

Boris Merhaut

Blahoslavená Matka Tereza

V neděli 19. října, v Den světových misií, prohlásil – za účasti více než sta tisíc poutníků na Svatopetrském náměstí v Římě – papež Jan Pavel II. Matku Terezu z Kalkaty za blahoslavenou. Řekl: „Z moci své papežské autority připouštím, aby ctihodná služebnice Boží, Tereza z Kalkaty, byla od této chvíle nazývána blahoslavenou.“

Tato neobyčejná žena se narodila v roce 1910 jako Agnes Gonsha Bojakhio v rodině zámožného albánského stavebního podnikatele ve Skopji. Již ve dvanácti letech se rozhodla být jeptiškou. V roce 1928 požádala o vstup do řádu Loreto v Bengálsku a odcestovala do Indie. V roce 1931 přijala řádové jméno Tereza. V roce 1950 založila řád

Kongregace misionářů lásky k bližnímu, jehož asi 5 tisíc služebníků působí ve 133 zemích světa a provozuje misijní domy, školy a hospice pro chudé a umírající. V roce 1979 byla její obětavá práce pro chudé ohodnocena Nobelovou cenou za mír.

Blahořečení předchází v katolické církvi svatořečení (kanonizaci) – zapsání do seznamu svatých.

Aby mohl být blahořečen ten, kdo není mučedníkem – kdo neprolil svou krev – je však třeba zázrak. V případě Matky Terezy teologové uznali za zázrak vyléčení třicetileté Indky Moniky Besraové. Ta, když se v roce 1999, dva roky po smrti Matky Terezy, dověděla, že je její nemoc nevyléčitelná, odcestovala do bengálské vesničky Danogram, kde v roce 1928 budoucí Tereza začínala jako novicka, svou misionářskou činnost. Zcela zoufalá Monika tam přiložila na břicho malý hliníkový medailónek, kdysi posvěcovaný Matkou Terezou, usilovně se modlila a ještě v tu noc se uzdravila.

K tomuto chci uvést: Tento jev není žádným zázrakem, ale důsledkem Principu zachování a změny energeticko-informačního potenciálu hmotných i nehmotných jevů, o němž jsem právě 19. října hovořil na sympóziu informační medicíny a terapie.

V medailónku byl celoživotním zaměřením a dílem Matky Terezy akumulován maximálně možný EIP, který, po přiložení na břicho Moniky Besraové, její onemocnění – zřejmě zhoubný nádor – svým velmi účinným pozitivním vlivem, podpořeným ještě usilovnou modlitbou, odstranil.

Na kanonizaci – na to, aby buď tento či příští papež „z moci své papežské autority připustil, aby ctihodná služebnice Boží, Tereza z Kalkaty, byla zapsána do seznamu svatých“, si bude muset Matka Tereza – jejíž celý život a dílo byly vpravdě svaté – „počkat“, až teologové „uznají“ nějaký podobný „zázrak“.

Chci jen dodat: Zázraky nikdy nebyly, nejsou a nebudou. Jen lidé ještě nepoznali všechny zákonitosti tohoto světa a Vesmíru!

Rostislav Havránek

Matka Tereza jinak

Dne 20. října ČT 2 ve večerních reportážích Fakta uvedla působivý pořad, v němž jako opěvovatelka ctností Matky Terezy vystoupila zakládající členka Charty 77 Dana Němcová. Záběry jejího svědectví ostře kontrastovaly se zjištěnými fakty. Tento jiný pohled redakce ČT 2 doložila nejen pečlivě zpracovanými indickými prameny, ale i citáty z nekatolického globálního tisku. Není všechno zlato, co se třpytí. Je či není svatou Matka Tereza, mediální super stár Vatikánu č 1? Charismatický náboj oné malé stařenky při

pohledu na ni pocítilo snad 90 % věřících. Shodně o tom vypovídají jeptišky sesterských řádů v ČR, když se jim od hierarchie dostalo jako vzácné odměny se s ní osobně setkat.

Nikdo jiný nezaútočil na peněženky i bankovní konta tak úspěšně jako Matka Tereza. V samotné Británii během své návštěvy dostala 78 miliónů liber. Podle investigativních novinářů, které zajímalo, jak bylo filantropických milodarů použito, Terezin řád Kongregace misionářů lásky, jimž byly milodary určeny nechal na svém bankovním kontě necelých 5 miliónů. Lví podíl byl převeden do Vatikánu na obecnou misijní činnost.

Hinduisté nejsou jediní, kteří takové machinace odsuzují. Kromě toho Terezin řád dostal zdarma tucet sanitek. Používalo jich k původnímu určení bylo jen pár, ostatní byly přebudovány na vícemístná sedadla a členky řádu je používaly místo taxíků.

Vážnější obvinění vznesla skupina pozorovatelů neziskové organizace Médecins sans frontières. Chudáci posbíraní na ulicích nebyli léčeni, ač antibiotika i běžná léčiva řadě z nich mohla zachránit život. Byli umyti, oblečeni do zeleného nemocničního stejnokroje, dostávali jíst a pít: byli ponecháni zemřít. Duchovní útěcha se dala takovým způsobem, aby z tohoto slzavého údolí rovnýma nohama vešli do ráje katolíků.

Rovný milión dolarů daroval Terezinu řádu americký finanční magnát než byl zatčen a postaven před soud, protože okradl tisíce akcionářů své zkrachované společnosti. Tehdy se Terezini poradci blamovali. Jejím jménem intervenovali v USA přímo u soudce, který tyto megapodvody soudil. Soudce požádal řád, aby dar vrátil. Ten na výzvy nereagoval. Bezpochyby podobné intervence v USA jako všude jinde na světě se v zákulisí dějí, ale nikdy tak bezostyšně otevřeně. Rozhořčením bez sebe soudce svolal tiskovou konferenci a Terezin pokus o ovlivnění soudu nejsilnějšími výrazy pranýřoval.

Krátce před smrtí Matky Terezy indický novinář Madan Dhúp se jí zeptal, jak ona sama se chystá zemřít. Její odpověď, že ve svém hospici mezi chudáky, proběhl světovým tiskem. Místo toho byla převezena do nejluxusnější kalkatské nemocnice, kterou si může dovolit jen 0,02 % občanů Indické republiky. Indický tisk toto nedodržení tak vážného slibu komentoval šlókou z buddhistické Dhammapadam: „Jako nádherné květiny, avšak bez barev a vůní jsou slova toho, kdo podle nich nejedná.“

Boris Merhaut

I stromy hovoří v proměnách času

Poutníku proměn ročních dob lákají tě neznámá zákoutí přírody klenoucí se jako ostrovy duše se svěřeným tajemstvím návratu do duchovní domoviny? Tušíš, že už před tisíci lety se děly věci dobré, ale i zlé. Pro velký hřích odpadnutí od Boha válečnými výpady se

karma země zatemnila a navzdory zatížení genomy zla nám byli posláni zvěstovatelé světla z božích eterů, aby nám ukázali cestu návratu do duchovní domoviny. Rozhlížíš se krajinou, vábí tě velehory majestátně se tyčící k nebi, jezera sytá světlicí vodou průzračnou k pokání, i majestátné vzpřímené stromy, z nichž pozvolna opadáva znamení času podzimu pestrobarevnými otisky listů. Stromy, i když začínají odhalovat svoji strukturu směřující holými větvemi k nebi, připomínají sepjaté ruce vztyčené k modlitbě – neb jsou stromy poznání dobrého.

Pamatuj poutníku, že stromy poznání dobrého se tyčí vysoko, leč i kořeny mají hluboko zakořeněné v boží půdě. Svědkové lidského zoufalství a naděje usínají za nostalgických dnů s výdechy díky za požehnanou úrodu, za paprsky slunce, které plaše sestupují s nebes. Učí nás klidu a trpělivosti ve své nahé obnaženosti, kterou zahřívá slunce Boží neb Bůh je jejich věčným světlem.

Podzimní stromy svlékají svůj šat, nitry kmenů šeptají tajemství času: nalezení vnitřní rovnováhy jako kmeny stromů, které nejsou zajatci labyrintu světa – leč svědkové božího času proměny v souladu se stvořitelem řádem. Utiš své rozbouřené city a myšlenky a zaposlouchej se do řeči tiše se snášejících pestrobarevných listů do klína matičky země. I když se přetřhla struna a zní disharmonicky ve tvé duši, zaposlouchej se do symfonie kolébajících se větví stromů s poselstvím: nastupuje eón milosti, vystav se duchovním proudům přechylujícím se pomalu k adventnímu času.

Uprostřed stromů stojíš jako ve škole života, kdy si uvědomuješ své nižší já - pudové a smyslové, které třeba překonat, abys byl – jednal jako člověk ovládající spřežení vášní. Nad obzorem dopadající paprsky podzimního slunce připomínají ti tvoji světelnou duši zbavenou rozporuplnosti tohoto světa. Uč se od vztyčených stromů jejich vyrovnanosti v čase proměn – uč se uvědomovat si ještě něco navíc - světelnou duchovní podstatu. Chápej neklid jako znamení, že je třeba pracovat na vědomém kontaktu s vyššími duchovními dimenzemi – se sférami Božími. I když nejsme mnohdy schopni prožívat vyšší stav mysli, můžeme si připomínat, že existuje milost Boží, duch Boží, který vane do roztouženého srdce. Vycitíuješ probleskování paprsků v tanci podzimních větví? Mávají ti vstříc znaméním, že tvá duše se odlehčuje od tíže mrákot země a vyšší světelné vibrace proudí do chrámu tvé duchovní duše. Tehdy se zastav a vyslov děkovnou modlitbu, spolu s žalmistou: Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívej Hospodinu všechna země neb po Tobě žízní duše má... Hospodin uděluje pokoj v duši nikoliv, jak dává svět: zve tě, když padáš, dává se poznat, když pochybuješ... V noci ti osvětluje cestu, když se prodloužila tvá rozprava s lesními stromy v přesvědčení, že stojí za přemýšlení i prosbu dojetí do Božího domova. Čas proměn se pomalu přechyluje, kdy vycitíuješ, že na duchovní cestě jsi blíže adventu, času očekávání a vnitřní bezpečnosti, kdy na souřadnicích času pozemského a nebeského vstoupil do dějin Ježíš Kristus, který září do temnot vítěznou obětí za naše vykoupení a sděluje duchovním poutníkům: vstaň, sviť, vždyť tvé světlo je zde... Křesťanské Vánoce, ke kterým se přibližujeme i na poutních procházkách lesem stromů, nabývají pravý duchovní lesk v souladu s evangelistou sv. Janem (12, 32) – „A já, až budu vyvýšen se země, přitáhnu vás k sobě.“

Prof. Miluše Šubartová

Hora či hlubina bezpečnosti?

Velcí mystikové křesťanského středověku v souladu se západní tradicí přirovnávají pouť k Bohu k výstupu na těžko přístupnou horu. Tak sv. Jan od Kříže duchovní pouť nazývá výstupem na horu Karmel. I řecko-katolík Marco Pallis, zdomácnělý v Anglii, začínal své putování k tibetským duchovním pokladům jako horolezec v Himaláji.

Indická kulturní oblast uctívá mýtickou horu Kailás, sídlo bohů v čele s vzorem všech asketů Šivou, i „osu světa“ horu Méru (Suméru). Avšak na všechny mýtické hory drzý smrtelník neleze, protože jsou sídlem bohů a světsky a konzumně založený člověk tam prostě nemá co dělat.

Tak pro mudrce Orientu příhodnější podobností pro cíl duchovní cesty bývá ponoření se do hlubin duchovního srdce, jak vystihuje Komenského hlubina bezpečnosti či Mirotův výrok „vstoupíš do hlubin života mého“.

Duchovní učitelé, kteří přinášejí duchovní poselství své vlasti na Západ, se nutně musí přizpůsobovat jeho mentalitě, tak aby byli pochopeni. Učinil tak žák bhakti-jogína Rámakrišny svámi Vivékánanda, jehož stoleté výročí r. 1963 okázale oslavilo Unesco a mou zásluhou i bolševické Československo. (Nelíbilo se to papalášům a tak mi na jejich zásah ředitel Orientálního ústavu ČSAV zakázal na 15 let veřejnou činnost.) Vivékánanda má nemalé zásluhy, ale musíme si přiznat, že subtilní metafyziku védanty z vulgarizoval, aby ji přiblížil chápání svých amerických i evropských žáků.

Bengálský duchovní mistr a hudebník šrí Činmoj (Sri Chinmoy) se narodil r 1931 v Indii. Cestoval po celém světě a r 1964 se usadil v New Yorku. Nevíme, zda se stal americkým státním příslušníkem či zda si zachoval své původní indické občanství. Svým založením navazuje na bengálskou tradici vroucí oddanosti k Bohu šrí Čaitanji a patří tak k tradici bhakti-jogínů typu svámího Rámdáse, Ánanda Móji Má aj. Tak jako proslulý indický hráč na sitár Ravi Šankar je přesvědčen, že samotná jeho hudba může zralé a pozorné posluchače dovést k extázi (samadhi)

Činmojovo poselství, účelná kombinace bhakti a karma-márgy, cesty vroucí lásky a cesty nezištných činů, je jednoduché a radostné, takže našla stoupence na celém světě, tedy i v Československu. Jeho čeští a moravští žáci mají agilní nakladatelství Madal Bal ve Zlíně (Lazy IV/3356, PSČ 760 01), které čile vydává jeho spisy jako Meditace, Smrt a znovuzrození, Tiché učení či dnes už klasický spis Jóga a duchovní život.

Výstup na Mt. Everest je snem všech horolezců, pro který nasazují život a riskují i smrt. Proto šrí Činmoj použil tohoto symbolu pro duchovní cestu, jehož dosažení „činí Stvořiteli nepředstavitelnou radost (ánanda)“. „Everest-Aspiration“ čeští překladatelé opsali Everest aspirace: vrchol vnitřního hledání. Nezní to dobře česky, protože angl. „aspiration“ zde spíš znamená cíl (duchovního) úsilí. V předmluvě je termín definován jako „mocná touha člověka dostat se daleko za říši všednosti a každodennosti“. Dále jako „vědomý vnitřní pláč (?) po dosažení toho Nejvyššího“. K tomuto klíčovému pojmu se Činmoj často vrací: „Co je aspirace? Aspirace je mé sebedávání. Sebedávání je nevyšší umění si

uvědomovat, že musím měřit hloubku svých nepoznaných skutečností a že musím poznávat své vyšší Já, které přebývá v nejnějnějších zákoutích mého srdce.“ (s 36)

Jak jinak může 65 úvah začít než výzvou Modlím se, medituji: „Modlím se k Bohu, protože je můj svrchovaný Pán, můj jediný a věčný Přítel,...aby mi dal to, čím Sám je... Medituji na Boha, abych proměnil můj život noci nevědomosti v život světla moudrosti.“ (s 7)

Šíři záběru nám prozrazují jednotlivá témata, z nichž cituji několik těch, která ke mně promluvila: Co máme a co nemáme, Sen a skutečnost, Soucit a světla spravedlnosti, Jsem vděčný, Moji celoživotní přátelé, Realizace, Pomíjivý život, Zážitek a realizace, Bůh stvořil tento svět kulatý, Dávám?, Přeměna, Proč se nedělím, Proč pospícháš, Jsi lampou Boha?

Závěrečný dialog je důtklivým varováním před duchovní pýchou: „...láskyplně zapalují plamen aspirace ve světě touhy (lépe žádostivosti), oddaně osvěcují svět zasvěcení, ráno sytím Boží svět spásy, odpoledne sytím Boží svět osvobození, ...celou noc hoduji se svým Přitelem, svým Vším.“ Nečíší z tohoto výčtu sebeuspokojení, ba až samolibost? Jaká bude pochvala Pána za toliké projevy oddanosti?

„Můj příteli, děláš toho mnoho pro Mne. Nyní chci i já udělat něco pro tebe. Zde na zemi pro tebe sklidím tu nejbohatší úrodu vděčnosti. Tam v Nebi pro tebe sklidím nejbohatší úrodu pýchy.“ (s 176)

Všem, které tato kytice kvítí osloví, doporučuji paralelní četbu témat ze sbírky Gítañdžali nositele Nobelovy ceny za literaturu Rabíndranátha Thákura. Snáze pak pochopíme pro střízlivou západní mysl až přemrštěné výlevy bengálské zbožnosti.

Boris Merhaut

Sri Chinmoy: Everest aspirace. Vrchol vnitřního hledání. Zlín, Madal Bal 2003. 181 stran.

Mwalimu Imara:

Jsme stvořeni k transcendenci jako pták k létání

Filozofické reflexe při hledání cesty k Bohu se jeví mnohdy teoretické, abstraktní až odtažitě. Proto přední česká filozofka Jolana Poláková nazvala své filozoficko spirituální úvahy Perspektivy naděje s podtextem Hledání transcendence v postmoderní době (Praha Vyšehrad 1997).

Při veškerých pochybách současného světa, skepsi a nihilismu pramenících z politických střetů, válek a agresivity – tvořivá duchovní dimenze neviditelná, očekává vstupní činnost na jevišti současných dějin inklinujících převážně k materialismu. Jakkoliv se zdá, že filozofie – láska k moudrosti propadá na účet ekonomie a hmotného zisku bez etických zábran, zviditelňují se alternativní způsoby postoje života usilující o pozitivní přístup – nikoliv vlastnit „mít“ - leč stávat se lidskými - empaticky, účastnicky při polidšťování světa.

Úvahy J. Polákové jsou rozvážné i vizionářsky odvážné s úsilím prolomit led zaběhlých společenských struktur manipulujících jedinci bez zohlednění vztahů tolerance.

Zásadní oddíl publikace s názvem Hledání transcendence v evropské a české filozofii dokumentuje návaznost na duchovní odkaz významného českého filozofa Vladimíra Hoppeho (zemřel 1931) oceněného cenou Mezinárodního filozofického symposia za uvedení nové filozofické kategorie – transcendence jako přesah nižšího já a hledání vyššího Já – duchovní dimenze. Dojem transcendence obhazuje J. Poláková z pohledu historických osobností např. Platona, jemuž transcendence umožňuje pravé bytí – cestu z temnot ke světlu. Filozof I. Kant charakterizuje transcendenci jako svět duchovní dimenze a svobody v Bohu, vzdálené metafyzické spekulace etickým účastenstvím na morálních hodnotách. Shodně s I. Kantem definuje A. Jaspers – představitel existenciální filozofie první poloviny 19. století shodně s S. Kirkegaardem potřebu duchovní dimenze – vědomé latentní božské podstaty. I představitel současné hebrejské filozofie E. Levinas zvažuje transcendenci jako vztah k Bohu živému, vzdálenému mrtvé liteře a obřadu, s nimiž možno navazovat dialog v upřímné touze a odevzdanosti, jak vyjádřil M. Buber pojem Já a Ty – Hospodine zástupů - .

Autorka naznačuje v druhé kapitole „kam vyjít a až kam dojít“, aby objevila vyšší Já zbavené přítěže ega – pudů, smyslů, negativních emocí a myšlenek, implikující duchovní hodnoty souvědomím s vyšším božským celkem Univerza. Cílem transcendence nitra člověka z temnot do světla jsou hodnoty: dobro, spravedlnost, odvaha, trpělivost, vytrvalost, moudrost a laskavost, které jsou předpokladem přízně Boží, jejíž božské proudy prosvětlují centra vědomí (čakry), k dosažení vrcholových božských zážitků. (Shodně uvažuje A. H. Maslow v díle Religions, Values and Peak experiences – Náboženství, hodnoty a vrcholové zkušenosti) S jeho názorem souzní výrok teologa K. Rahnera „Křesťan budoucnosti bude buď mystik, nebo nebude...“ Cestu očisty jako transcendenci nižšího já lze dle Polákové realizovat jedině vlastním úsilím a nemůže ho suplovat žádné společenství, ani církevní. Duchovní prožitek návratu k Bohu může zažít věřící jedině ve vlastním nitru, které dokládá Ježíš Kristus slovy apoštola Matouše 18, 11 – Přijďte ke mně všichni, kteří jste obtíženi a já vám dám občerstvení...

V dalších kapitolách autorka pojednává o transcendenci Boží, o archetypu stvoření z oděmu Božího, člověka duchovního k obrazu Božímu, jehož prototypem je Ježíš Kristus – duchovní Adam Kadmon – vládce nebes i země, který přijde k duchovním žním.

V závěrečných kapitolách autorka konstatuje, že víc než žalostná je skutečnost, když zejména náboženská společenství amputují transcendentní duchovní rozměr – duchovní

chrám v nitru člověka – duchovní prostor tvůrčího dialogu transpersonální otevřeností Vzhůru.

Podnětná publikace ojedinělá svým obsahem otevírá třetímu miléniu vyšší dimenze Ducha, vědomí sakrálních míst na planetě zemi (Šambala) zprostředkujících božské světelné energie. Publikace je doplněna rozsáhlým komentářem a literaturou přesvědčující o potřebě vnést do povědomí lidí nezbytnost duchovní evoluce, od níž závisí bytí či nebytí planety země.

Prof. Miluše Šubartová

Z dopisu Annette Percy

Milý Borisi,

gratuluji Ti ke zvolení předsedou brněnské obce. Asi ještě netušíš, jaká to bude zodpovědnost. Zním to z vlastní zkušenosti, protože jsem už dlouho předsedkyní sboru v Newington Green v severním Londýně a vím, kolik to vyžaduje diplomacie. Zodpovědnost je o to větší, že tento nevelký chrám pochází z r. 1708 a kázal tam vyhlášený duchovní Joseph Priestley. Členem sboru byl i slavný spisovatel Daniel Defoe aj. Dnes se náš sbor scvrkl jen na hrstku členů, neboť se zuby nehty brání změnám. Tím jsem raději, že s pomocí mladého pastora, studenta teologie, se začínají objevovat známky růstu. Ale i tak naše průměrná nedělní návštěva je pouhý tucet. Máme starosti, protože naši budovu napadla dřevomorka a žádné chemické prostředky nepomáhají. Mám s kostelem tolik práce, že jsem poslední čtyři roky nemohla tolik cestovat, jak bych si přála.

Před třemi roky má brněnská tchýně, kterou jsem ze srdce oslovovala „maminko“ zemřela v pozhnaném věku 89 let. Od té doby zemřel na rakovinu i její mladší syn Hanuš, Sašův bratr. Proto se v Brně během svých cest po Čechách a Moravě zdržuji jen na skok. Pobývám u Sašova kamaráda, který je zaměstnán na konzervatoři, nebo u bratrance v Kuřimi. Již déle než rok jsem se nedostala k vám do Staňkovy 18. Párkrát jsem navštívila Miloše (Mikotu).

Jsem ráda, že pomáháš Jarmile Plotěné. Imponuje mi, jak dobře dokáže komunikovat, především s mladými. Miloš už své odvedl a berte v úvahu, že je nemocen. S lítostí jsem slyšela, že před rokem přestaly vaše partnerské styky s UUA kongregací v New Bedfordu, Mass.

Dostávám se do Česka jen v létě, kdy žádné unitářské akce se nekonají nebo jen ve velmi omezeném rozsahu. A přitom mám tolik přátel, kteří se o mne přetahují v Praze, Olomouci, Ostravě, v Jeseníkách a Moravských Beskydech.

V Anglii mám mimořádně mnoho práce s nejstaršími členy naší obce i sousedními malými sbory, kteří v nemoci či trvalé invaliditě vyžadují průběžnou péči. Došli jsme k závěru, že musíme fungovat zcela odlišně od amerických unitářů, kteří jsou seskupeni ve velkých obcích profesionálně dobře řízených, ti mají lepší podmínky rozvíjet partnerské vztahy. Ráda bych vyhověla, ale nechci nic dělat formálně. Už tak jsem se dala umluvit, abych zastávala tolik funkcí, že je to pomalu nad mé síly. Vedle předsednictví v Newington Greenu jsem úřadujícím sekretářem na ústředí, pokladníkem britské odbočky IARF a UK Partner Church Network, vydavatelkou Zpravodaje. Velmi často dělám v kancelářích uklízečku. Navíc čtvrtletně vydávám Zpravodaj Britské Dvořákovy společnosti o 32 stranách. Moc se těším do Kastálie, ale letos se tam ani na skok nedostanu. Jedu se skupinou britských unitářů do Transylvánie, což bude náročné a pak jen na pár dní na chatu přátel v Jeseníkách. Pět týdnů v září jsem zaměstnaná u přijímacích zkoušek na Fakultě orientálních a afrických studií, kde si vydělám víc než činí má penze, což mi umožňuje se tolik nestarat o finance.

Věř, prosím Tě, že budu mít na paměti potřeby brněnské obce, až budu ve výboru, kde se rozvíjejí partnerské styky.

Zdá se mi, že uplynul celý věk, co jsme si v Eliščině kanceláři v Orientálním ústavě s Paulien pochutnávaly na čerstvých borůvkách! Paulien je mrtvá 15 let, Saša téměř 10 a Tvůj věrný přítel Jonathan 2 roky. Ty i já máme výsadu lepšího zdraví a tak naším údělem je sloužit komunitě, dokud to půjde. Jak jste šťastni, že jste v tak nádherné krajině naši dobré podmínky pro budování Nadace Kastálie a že vás tato bohublá činnost uspokojuje. Dej mi vědět, jak pokračujete a co je v Brně nového.

Srdečně zdraví Annette Percy, Londýn

Osobní modlitba unitáře

**Bože můj – nehmotný Bože,
jenž jsi všude, ve všem i ve mně.**

**Děkuji ti za všechno co jsi pro mne,
pro nemocné, chudé, nešťastné, trpící
i pro ty ostatní udělal,**

prosím zachovej nám svoji přízeň.

**Pokorně a poníženě prosím
odpust' mně moje hříchy
a veď mě, naznač cestu –
k mému dalšímu duchovnímu rozvoji.**

**Prosím za zdraví moje, dětí,
vnoučat a všech ostatních –
za nemocné,
kteří doufají v moji pomoc
a tebe prosí o uzdravení.**

**Prosím za moje čistší myšlenky,
slova, činy
a jejich odpovědnost.**

**Bože můj, v tebe věřím, doufám,
tebe nade všechno miluji
a za všechno děkuji,
však ty víš co potřebuji.**

Amen

Miloš Kopřiva, dipl. technik

S ADVENTEM KE SVĚTLU

Světelné aspekty přicházejícího adventu zesilují v záři planoucích svící, v nichž těkající srdce vytušuje naději blahoslavenství.

V mrákotách světa nás posiluje pohled na nebesa, ostrý třpyt hvězd a křídel andělů.

Pocit duchovní přítomnosti andělů je potvrzen v Písmu svatém. Na otázku, kdo jsou tyto neviditelné čisté bytosti se dovídáme v Novém zákoně v kapitole Židům 1, 14: andělé jsou sloužící duchové, vyslaní k službě těm, kdo mají dojít spasení. Anděla si lze představit, jak dosvědčuje Písmo – že velebí stvořitelský plán, pomáhá uskutečňovat spasitelský plán naší hříchem zatížené planety, pomáhá hledajícím na duchovní cestě, střeží a ochraňuje je před úklady temných sil zla. A kdo by chtěl nalézat střed duchovního klidu v hektice dialekticky vyostřeného světa musí přepólovat napojením na nebeský Internet.

V adventním ztišení, kdy se v důvěře nad námi sklání Boží svět, nakukují andělé do okének našich duší, rozechvělých očekáváním zázraku výsostí Božích. Do nitra chrámu duše se pomalu vkrádá klid, když shledáme, že nebeský e-mail se shoduje se záznamy Písma. První kniha Mojžíšova 3, 24 zjevuje, že cherubové střeží s plamenným mečem vchod do zahrady Eden. V Izaiášově vidině se zjevují serafové jako bytosti s šesti křídly, kteří stojí před trůnem Božím a prozpěvují chválu Božímu království. O adventu nás napadnou i myšlenky – zjevují se andělé i v lidské podobě? Aby mohli zachraňovat, varovat a pomáhat? Ve Starém zákoně mladého Tobiáše doprovází nepozorovaně anděl Rafael a pomáhá mu v těžkých situacích. (Tobiáš 12, 17)

Také při narození Ježíše se zjevují andělé, aby oznámili radostné poselství pro všechny lid planety dosud zatížené hříchem: Dnes se vám narodil Spasitel Kristus Pán, v městě Davidově. (Lukáš 2, 10) Duchovní silové pole nebeských zástupů andělů působí v adventním a vánočním čase, aby v zemdlených epochách lidstva, potácejících se v beznaději, vyburcovali lidstvo k vědomí pomoci přicházející shůry: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi.“ (Lukáš 2, 14) Boží syn Ježíš Kristus, který se ponížil a inkarnoval jako Syn člověka, nakonec opuštěn všemi, byl povzbuzován anděly v nejtěžších chvílích, jakkoliv k oběti na kříži se rozhodl sám a jeho vzkříšení z hrobu oznamovali ženám opět andělé. (Lukáš 24, 4 – 6) I působení apoštolů bylo doprovázeno anděly. (Skutky apoštolů 5, 19) A prorocké Zjevení sv. Jana bylo zjeveno anděly a dáno ve známost, že Bůh dodrží smlouvu o záchraně, ale i soudu lidstva žijícího v temnotách.

Čas posloupně zesilujících světél prozařuje závojem nebes. A když zapalujeme svíce k posvátným okamžikům, ztichle nasloucháme, zda šelest andělských křídel neletí na perutích vloček. A co když neviditelní andělé pozorují ztrápené lidi, ale i ty rozradostněné modlitbou? To, že o Vánocích – svatých nocích (německy Weihnachten) se dějí zázraky, svědčí o přítomnosti Boží, která sesílá anděly v podobě roztodivných projevů.

Praktikujeme prosbu o pomoc andělů v nejrůznějších situacích: na začátku dne, nebo v noci, kdy nás obestírá úzkost, neřešitelné problémy vystřelující z pekla podvědomí, kdy bezmoc se mění v nemoc, která má mnohdy kořeny v temném astrálu, který lze zažehnat

prosbou o pomoc andělů. Praktikujme prosby k andělům nejen o adventu, abychom vystoupili do vyšší duchovní dimenze naší světelné duše.

Rozsvěcujeme adventní a vánoční světla ve svém srdci, kdy nebeské rydlo na souřadnici knihy života vysílá žehnající podnět k záchraně duší s kohortou andělů. Francois Mauriac zaznamenal, že duchovno je pro ty, kteří poznali peklo utrpení a nechtějí už zpátky, ale hledají duchovní cestu záchrany i pomoci andělů, když bělostné vločky se laskavě spouští k zemi za doprovodu lahodně znějících zvonů pohupujících se velebně nad třpytem sestupujících andělských poslů, aby vykupitelský čas nebyl promarněn a v srdcích vzplála Betlémská hvězda.

Prof. Miluše Šubartová

Ivan Havel, Martin Palouš, Zdeněk Neubauer:

Svatojánský výlet

Praha, Malvera a Just 2001. 223 – V str.

Láska k přírodě má mnoho podob. Na jednom pólu se neobejde bez košů na houby a hřebenů na borůvky, na druhém se projevuje splynutím s přírodou, jak dokázali mudrci taoismu a zenu. Pokud máme uši k slyšení a je nám bližší láskyplný vztah k přírodě, projevu celistvosti, inspiraci najdeme v putování tří nerozlučných přátel z dob totality, kdy šedý znormalizovaný život měl interpunkci návštěv bratra ve věznici na Borech. Tenkrát příroda byla jedním z řídkých zdrojů, kde načerpat sílu a předávat ji tomu, kdož si zachoval jen svobodu vnitřní.

K Svatojánskému výletu došlo r. 1982 a jeho literární zpracování vyšlo roku 1984 v samizdatové edici. Z těchto přírodně filozofických reflexí vpučely nové výhonky a větve, které intelektuálovi distancujícímu se od režimu byly pokrmem, jak přežít na poušti komunizmu.

„Vyzazili jsme až skoro před polednem. Neměli jsme určen ani cíl, ani trasu cesty, nač tedy spěchat? Včera byl slunný, teplý první letní den a úmysl byl jít se koupat k ‚ekologickému rybníku‘. Dnes bylo mírně zataženo a tak koupání nemohlo být hlavním cílem. A právě osvobození od konkrétního cíle přináší překvapivé zážitky a otevření hlubšímu významu. ‚Být otevřen vůči zážitkům znamená si je přát,... pokoušet se odhalit jejich smysl,... znamená to přemýšlet o souvislostech... Uplatňuje se jiná logika, které nejde o pravdivost, nýbrž o opravdovost.‘

Martin měl ruksak na proviant a pivo, kdežto Zdeněk koženou brašnu na rameni, kde s sebou vláčí předměty, které se během let staly součástí jeho bytosti. Vede Martin, který při stoupání po louce rozehrává témata. První zastavení je u nepovšimnutého kříže. Ivanovým koníčkem je metafora vírů ve vodě na řece pod jezem, kde se vzájemně spojují, hrají si a pak zanikají. Vír není „věc“ oddělená od řeky: takovému víru patří celá řeka stejně jako vír patří řece. „Náš zrak nás nešálí ani tak tím, že nám něco zatajuje, nýbrž tím, že ho vůbec máme: vede nás k chápání světa jako jeviště, které sledujeme očima diváka. Je-li noc, víry ve vodě nelze vidět očima, můžeme je porovnávat jen tak, že vstoupíme do vody a šmátráme kolem sebe po hladině. V tu chvíli se však stáváme i my součástí řeky a tak i každého víru v ní.“ Takto Ivan přibližuje moderní subjadernou fyziku.

Sešli po louce do doliny, kde v mokřině u potůčku bosý Zdeněk září radostí nad bleděmodrým polštářem pomněnek: „Kdo mohl těmhle nevinným květkám dát jméno ‚pomněnka bahenní‘? Co mají společného s bahnem? Čím jsou blíže zemi, tím jsou svou barvou blíže nebi. Ony přece stvrzují spojení země (a vody) s nebem. Ta žlut' uprostřed je kousíček světla! Symbol příbuzný lotosu: z hlubin neřádu, chaosu, bahna vyrůstá do světla.“

Potkávají první lidskou bytost, venkovanku, která s úžasem zírání, že Zdeněk jde bos: „Já bych se potento, kdybych šla bosa“, hrdě poznamenává transformovaná jezedačka.

Druhé setkání na návsi bylo s orgánem SNB, když seděli na obrubníku chodníku. Chtěl vidět občanky. Zdeněk vyplísnil, že má mít novou fotografii, když už nemá vousy. Pak byl prověřen z pošty se vracějící Martin. Byl tak zaskočen jejich doktorskými tituly, že pardonoval Ivanovi, který občanský průkaz neměl. Jako uvědomělý příslušník KSČ jim udělil otcovskou radu: „Tak pro příště: nesedejte si takhle na zem, jste přece studovaní lidé. A vy noste občanský průkaz sebou!“

Konečně došli ekologickému rybníku vroubenému pařezy, vypadajícími jako trpaslíci. Osvěžení koupelí, jdou dál a mudrují o pojmech model a metafora: u modelu či analogie jde nám o to, v čem se dvě věci shodují, u metafory výrazně vystupuje i to, v čem se odlišují. „Všude kolem je hluboký les. Obrovské stromy, jejichž vrcholky pod hrozivě se temnícím nebem není vidět. Dole, těsně u země, se pohybují tři svatojánští poutníci. Zastihuje je průtrž mračen. Blízko domova jim na silnici zastavuje Martinův soused, promočené poutníky nakládá a odváží před vrátka Martinova domu. Tolik popis cesty Ivana.“

Tentýž příběh Martina má titul Cesta tam aneb hledání celku mezi detaily (s. 34 – 54)

Rozjímá nad opuštěným selským stavením, jehož majitel již nehospodaří nýbrž „pracuje v zemědělství“ za pevný plat. V JZD už neseče louky, nýbrž zpracovává zelenou hmotu, nepěstuje dobytek, ale vyrábí mléko a maso. „Naše cesta vybočila z našeho směru a ztratila se kdesi v lukách. Prodírali jsme se houštinami a křovisky, kopřivami a maliním... Po určité době přece jen les počal řídnout a světlat, mezi mraky opět problesklo slunce. Tu a tam se objevil náznak pěšinky.“ Dovedla je i k osamělé třešni, obsypané lákavě

červenými plody. „Nezaváhám ani okamžik, vylézám do koruny, trhám třešně a pojídám, a z části házím dolů Ivanovi a Zdeňkovi.“

Po ovocné přesnídávce se rojí nová témata: odkud pocházejí? „Visení témat je ve vzduchu, to je duch, to je prostor, který sjednocuje – vzdušná stránka elementární povahy ducha,“ míní přírodní filozof Zdeněk. Cituje Ricoeura, který pojímá problém poznání sebe sama ontologicky. Naproti tomu Ivan chápe sebezpoznání dvojitým způsobem: „Bud' poznávám, že jsem anebo už předem vím, že jsem (to je předpoklad) a vlastně poznávám jen, že jsem takový či onaký. Jak to s tím vlastně je?“ „Býti sebou samým a poznávání sebe sama je jedno a totéž,“ rychle zareagoval Martin, než mohl Zdeněk rozvádět úvahy Ricoeurovy.

Zatím co Zdeněk se ptá, co je Tao, přešli můstek a došli k bývalému mlýnu, jedné ze zchátralých farem JZD, kde ve výběhu bez jediného lístečku se vyvalovali gigantičtí vepři. „Tak náš výlet vstoupil do civilizace, mezi živé tvory.“

Své vyprávění končí zmínkou o kartářce, která je čekala doma. Netuší, proč jako deus ex machina zasáhla do hry: „Svatojánský výlet tak trochu tajemstvím zůstat musí.“

III. Zdeněk: Filozofická oběť (s. 55 – 155)

Svých brilantních 24 úvah Neubauer zahajuje překvapujícím tvrzením „Nerad píše“. Přebojné citáty v originále nejsou jen samoučelné ornamenty, nýbrž součást textu. Úvodní glosa je o Mnémýsoné – múze filozofů. Kruh a kříž interpretuje takto: kruh uchovává – kříž dokonává. Kříž nad kruhem je symbol světa: jablko královské.

Potěší a pobaví glosa O věcech v tašce čili o balastu. Povahu kauzality zkoumá úvaha Mají věci smysl? Příznivce mariánského kultu potěší text O pomněnkách – meditace vodní.

Osobně preferuji úvahu O houbách – meditaci vodní: „A vizte houby v lese. Tu nejen formy, ale i barvy vykouzlují v kráse závodící jedince. A to všechno splétají pouhé nitky houbové, nitky dlouhé, tenké. Zde tedy vláknina myslí, buduje, maluje. Jsem přesvědčen, že jest to tatáž energie, která v plazmě mozku Rafaela, Rembrandta a Mozarta byla činnou, když svá díla tvořili.“ Tolik Neubauerův učitel Josef Velenovský v Přírodní filozofii.

Každému ekologicky orientovanému čtenáři vřele doporučuji, aby si pečlivě prostudoval závěr Z. Neubauera „Aktualizace v ekologickém světě s horizontem“ (s. 195 – 213), který mapuje, jakými prostředky a způsoby nového myšlení se šířila svatojánská úroda. Totalitní režim, který dal do klatby obecnou teorii systémů ve společenských vědách, ji s nechutí toleroval v hájemství technických věd. Tak bdělým cenzorům unikla hereze skript přednáškových cyklů a sborníků VTS edice Tarot, jakož i vynikající přínos Gregora Batesona.

Svatojánského ducha nejlíp vystihuje Škrdlantův výraz „změna pohledem“: ekologický postoj je lidský způsob obývání světa pomocí Logu, který dává vyvstat jak jednotlivým skutečnostem světa a s nimi světu jako celku, tak jednotlivým světům, jako celostným projevům skutečnosti.

Nepropadejme omylu povrchních čtenářů Pirsigova románu „Zen a umění údržby motocyklu“, kteří přeskakují partie o metafyzice hodnot a dejme si práci pronikat do jinotajů autorů svatojánského výletu. Odměnou bude ohromující zjištění o lidském údělu, že „při určitém pohledu věci, příběhy, události sobě odpovídají – opět určitým, specifickým způsobem, vystupují v jakoby předem zjednané harmonii.“ Byli zasvěceni do mystéria, že náš svět je místem společného pobývání, založeného na intimním vztahu Nebe se Zemí, jejichž Posvátného sňatku (hieros gamos) člověk má potenciál být svědkem a garantem.

„Životním prostředím“ člověka je To hen kai pan – Jedno a Vše; proto je zván „svorníkem veškerenstva“ a proto v mystických tradicích člověk bývá považován za bytost kosmickou. I v naší konzumní společnosti si musíme trpělivě klestit cestu k odpovědnému světoobčanství.

Vydavatelům patří zvláštní dík za přepečlivý poznámkový aparát. Takto cenná kniha si však zaslouhovála trvanlivější plátěnou vazbu.

Boris Merhaut